

Dychmygu: Sut y gallai Cymru fwydo ei hun erbyn 2040 gan Carwyn Graves

(Rhaid Pytiau) - (Some Snippets)

Imagining: How Wales could feed itself by 2040 by Carwyn Graves
Awdur Straeon Bwyd Cymru—Author of Welsh Food Stories

Roedd gan y Llywodraeth ran i'w chwarae. Mae'r amgylchedd polisi a ddeilliodd o etholiad 2029 ac a ddatblygwyd ymhellach dros delerau llywodraeth 2029-2039 wedi'i nodweddu fel un sy'n seiliedig ar fynediad cyffredinol at fwyd iach fforddiadwy, gyda phwyslais cymunedol ar y berthynas rhwng cynhyrchwyr a defnyddwyr.

Government had a part to play. The policy environment that resulted from the 2029 election and further developed over the 2029-2039 government terms has been characterised as one based on universal access to affordable, healthy food, with a communitarian emphasis on relationship between producers and consumers.

“Dwy o'r agweddau mwyaf trawiadol ar dirwedd bwyd newydd Cymru yw ailymddangosiad y fferm gymysg ac arbenigedd gwahanol ranbarthau. Mae ffermydd cymysg, erbyn diwedd yr 20fed ganrif yn cael eu gweld fel rhyfeddod, unwaith eto wedi dod yn norm, gyda mwy o ymwybyddiaeth o fanteision systemau amaethyddol gwydn.

“Two of the most striking aspects of the renewed food landscape of Wales are the re-emergence of the mixed farm and the specialization of different regions. Mixed farms, by the late 20th century seen as an oddity, have once again become the norm, with a greater awareness of the benefits of resilient agricultural systems.

Mae'r ffaith bod defaid bron yn absennol o nifer dda o ddaliadau ucheldirol yn y gaeaf ac yn gynnar yn y gwanwyn, yn rhannol oherwydd y symudiadau trawstrefa, yn rhoi'r cyfle i goed a llwyni ennill eu plwyf yn araf mewn ardaloedd a fu gynt yn 'ddrylliedig defaid'. Mae adfywiad llawer o rywogaethau annisgwyl o anifeiliaid a phlanhigion yn y rhannau hyn wedi cyfrannu at ymdeimlad ar y ddwy ochr bod cydbwysedd wedi'i gyrraedd.

The near-absence of sheep from a good number of upland holdings in the winter and early spring, in part due to the transhumance migrations, gives trees and shrubs the chance to slowly gain a foothold in areas formerly castigated as 'sheep-wrecked'. The resurgence of many unexpected species of both animals and plants in these parts have contributed to a sense on both sides that an equilibrium has been reached.

Ar lawer o ffermydd mynydd o dan 200-300 metr (gorllewin/dwyrain) lle mae manteision trawstrefa yn ymylol, bu adfywiad sylweddol o ran tyfu cnydau porthiant ar gyfer da byw, ac ar rai ffermydd mae cyrchoedd ar dyfu grawn wedi dod law yn llaw â hyn. .

On many hill farms below 200-300 metres (west/ east) where the benefits of transhumance are marginal, there has been a significant resurgence in the growing of fodder crops for livestock and on some farms this has been accompanied by forays into grain-growing.

O fewn ychydig flynyddoedd, bu sawl trawstrefa lleol ledled Cymru, ac ym mhob achos roedd dyfodiad y praid a'r buchesi ar ddaliadau tir isel yr oedd tail yr anifeiliaid yn nwydd gwerthfawr ar gyfer cnydau – cnydau coed a chnydau cae fel ei gilydd – yn arwydd o'r y ffaith bod iseldir Cymru unwaith eto yn tyfu ffrwythau a llysiau ar raddfa fawr.

Within a couple of years, there were several local transhumances across Wales, and in each instance the arrival of the flocks and herds on lowland holdings for whom the animals' manure was a valuable commodity for crops – tree crops and field crops alike – signified the fact that lowland Wales was once again growing fruit and veg at scale.

Roedd newid sylweddol wedi digwydd yn economi grawn Cymru pan yn 2027 roedd rhyg eto'n tyfu filltir o hen 'Ty Rhyg' ym mynyddoedd y Preseli, yn cael ei falu mewn melin yn Llandudoch ac yn cael ei ddefnyddio mewn sawl popty lleol. Daeth hen dirluniau o geirch a gwenith hefyd i mewn i gynhyrchu eto, gyda dilynwyr ymroddedig yn gweithio i greu'r seilwaith sydd ei angen i brosesu'r grawn ar raddfa fawr.

A significant change had occurred in Wales' grain economy when in 2027 rye was again growing a mile from an old 'Ty Rhyg' in the Preseli hills, was ground in a mill in St Dogmael's and used in several local bakeries. [Old landraces of oats](#) and wheat were also brought into production again, with a dedicated following working to create the infrastructure needed to process the grains at scale.

Mae defaid a gwartheg yn parhau i fod yn brif thema llawer o ffermio ac yn parhau i ddominyddu'r dirwedd yn weledol, er bod niferoedd y cyntaf wedi gostwng yn sylweddol. Mae cwympiadau pellach yn ymddangos yn annhebygol, fodd bynnag; mae'r arferion trawstrefa o'r newydd ynghyd â'r cadoediad anesmwyth a ddatblygodd yn y diwedd yn y dadleuon ail-wylltio wedi arwain at sefyllfa lle mae niferoedd stocio yn y brynau yn amlwg yn is nag yn y 2010au hyd yn oed tra bod ffermydd yr ucheldir yn parhau mewn llawer o achosion yn y traddodiad oesol o ddefaid. ffermio. Mae'r ffaith bod defaid bron yn absennol o nifer dda o ddaliadau ucheldirol yn y gaeaf ac yn gynnar yn y gwanwyn, yn rhannol oherwydd y symudiadau trawstrefa, yn rhoi'r cyfle i goed a llwyni ennill eu plwyf yn araf mewn ardaloedd a fu gynt yn 'ddrylliedig defaid'. Mae adfywiad llawer o rywogaethau annisgwyl o anifeiliaid a phlanhigion yn y rhannau hyn wedi cyfrannu at ymdeimlad ar y ddwy ochr bod cydbwysedd wedi'i gyrraedd.

Sheep and cattle remain the dominant theme of much farming and continue to dominate the landscape visually, despite numbers of the former having fallen significantly. Further falls seems unlikely, however; the renewed transhumance practices coupled with the uneasy truce that finally developed in the rewilding debates have led to a situation where stocking numbers in the hills are noticeably lower than in the 2010s even while upland farms continue in many cases in the age-old tradition of sheep farming. The near-absence of sheep from a good number of upland holdings in the winter and early spring, in part due to the transhumance migrations, gives trees and shrubs the chance to slowly gain a foothold in areas formerly castigated as 'sheep-wrecked'. The resurgence of many unexpected species of both animals and plants in these parts have contributed to a sense on both sides that an equilibrium has been reached.